

چاشنی‌های موفقیت

در مدرسه‌های هیبریدی

هستند. پس مدرسه‌های هیبریدی به آموزش هم‌زمان دو گروه از دانش‌آموزان اهتمام دارند که یک گروه از دانش‌آموزان حضوری و دیگران به‌طور هم‌زمان برخط هستند.

اما چندین عامل در موفقیت این مدرسه‌ها دخیل‌اند.

کلیدواژه‌ها: یادگیری هیبریدی، مدرسه‌های هیبریدی

نگرش و دانش معلمان، نگرش و دانش دانش‌آموزان، سیاست‌ها و قوانین اجرایی مدرسه، امکانات و زیرساخت‌های لازم، نگرش و دانش مدیران، کارکنان و والدین از آن جمله‌اند. در این مجال دربارهٔ معلمان مدرسهٔ هیبریدی موفق چند نکته را می‌آوریم: در وهلهٔ اول، لازم است بگویم، اغلب معلمان اجرای فعالیت در چنین مدرسه‌ای را چالش‌برانگیز می‌دانند، زیرا عادت دارند فقط روی یک گروه از دانش‌آموزان تمرکز کنند و به‌طور معمول با دانش‌آموزان حضوری خود راحت‌ترند. لذا طراحی آموزشی برای تدریس چنین مدلی از آموزش (یادگیری هیبریدی)، به‌گونه‌ای که بتواند تأثیرگذار باشد، به تمرین و برنامه‌ریزی نیاز دارد. توجه به نکاتی که در ادامه آمده‌اند، در طراحی یادگیری هیبریدی مؤثر به معلمان کمک می‌کند:

اشاره

مدرسهٔ هیبریدی اصطلاحی است که این روزها در دنیای تعلیم و تربیت شنیده می‌شود. با اندک جست‌وجو در اینترنت می‌توان مدرسه‌هایی را یافت که خود را با این عنوان معرفی می‌کنند. این مقاله قصد دارد به این پرسش اساسی پاسخ دهد که رعایت چه نکاتی می‌تواند موجب موفقیت این مدرسه‌ها شود؟ در پاسخ به این پرسش ابتدا مدرسه‌های هیبریدی را تعریف می‌کنیم. مدرسه‌های هیبریدی مدرسه‌هایی هستند که در آن‌ها یادگیری هیبریدی جریان دارد. یادگیری هیبریدی نیز یک مدل آموزشی است که در آن عده‌ای از دانش‌آموزان حضور در کلاس را تجربه می‌کنند و در همان زمان برخی از دانش‌آموزان به‌صورت برخط خارج از کلاس هستند و همان آموزش‌ها را از راه دور دریافت می‌کنند. در چنین حالتی، ممکن است نیمی از دانش‌آموزان به‌صورت حضوری و نیمی دیگر به‌صورت مجازی در کلاس حضور داشته باشند. یا ممکن است تعداد کمی در حد سه یا چهار دانش‌آموز آموزش مجازی را دریافت کنند، درحالی که بقیه طبق معمول در کلاس

۱. روی یادگیرندگان داخل کلاس و از راه دور به یک اندازه تمرکز کنید.

به صورت ناخودآگاه، معلمان بیشتر روی یادگیرندگانی تمرکز می‌کنند که روبه روی آن‌ها در کلاس نشسته‌اند و شاید کمتر به آن‌هایی که از راه دور در کلاس هستند توجه کنند. لازم است بدانیم، این شیوه، چه تعمدی و چه غیر عمد، می‌تواند آسیب‌رسان باشد و کیفیت یادگیری دانش‌آموزان راه دور را تحت تأثیر قرار دهد. از این رو، برای موفقیت یادگیری هیبریدی، توجه یکسان به هر دو گروه ضروری است و باید دستورالعمل‌های روشنی برای انجام فعالیت‌ها، متناسب با موقعیتی که در آن قرار دارند، به هر دو گروه داده شود. بنابراین لازم است معلم در فاصله‌های مشخصی دانش‌آموزان از راه دور را با طرح سؤالاتی بررسی و آن‌ها را در یادگیری درگیر کند یا تعامل و گفت‌وگوهایی مانند آنچه با دانش‌آموزان حضوری خود انجام می‌دهد، با دانش‌آموزان از راه دور نیز داشته باشد.

۲. در طراحی فعالیت‌های یادگیری، یادگیرندگان از راه دور را نیز در نظر بگیرید.

طراحی فعالیت‌هایی که به طور موفقیت‌آمیز هر دو گروه دانش‌آموزان حضوری و از راه دور را شامل شود، می‌تواند طاق‌ت فرسا باشد، اما به یاد داشته باشید که لازم است فعالیت‌هایی طراحی کنید که برای انجام آن، یادگیرندگان از راه دور نیازمند امکانات خاصی نباشند و بتوانند در همان شرایطی که هستند، با راهنمایی‌هایی که از شما دریافت می‌کنند، به سادگی از عهده کارها بربایند.

۴. با صدای رسا و به‌طور واضح صحبت کنید.

خود را مانند یک مجری رادیو تصور کنید و ضمن رسایی صدا و توجه به وضوح در گفتار، بیان احساس را در صدای خود داشته باشید. اگرچه دانش‌آموزان از راه دور نیز می‌توانند شما را از طریق نرم‌افزارهای دورسخنی (ویدئوکنفرانس) ببینند، اما اگر صدای شما به اندازه کافی جذاب باشد، می‌توانید آن‌ها را به‌طور مؤثرتری درگیر کنید. توجه داشته باشید، این موضوع در مورد یادگیرندگان حضوری نیز صادق است.

۳. از ابزارهای گوناگون برای غنی‌سازی محیط یادگیری استفاده کنید.

محیط یادگیری هیبریدی خوب از ابزارهای متنوع برای غنی‌سازی محیط یادگیری استفاده می‌کند. این ابزارها می‌توانند یک نرم‌افزار مدیریت یادگیری الکترونیکی باشند یا استفاده از امکانات موجود در پیام‌رسان شاد یا سایر پیام‌رسان‌ها مانند ایتا یا بله و مانند آن. معلم با استفاده از این ابزارها و امکانات می‌تواند مطالب تکمیلی و مرتبط با درس را با سهولت بیشتری ارائه دهد. برای نمونه، پیوند یک مطلب آموزشی از وبگاه رشد یا تبیان، یک کتاب ورق‌زن الکترونیکی جذاب در رابطه با درس یا قوانین و مقررات لازم را برای اطلاع‌رسانی با یادگیرندگان به اشتراک بگذارد. همچنین، در حالت کلی می‌توان منابع آموزشی را به صورت برخط در دسترس دانش‌آموزان هر دو گروه حضوری و برخط قرار داد. سؤالات خودارزیابی، مطالب برای مطالعه بیشتر، یا حتی درس‌های ضبط شده که مکمل جلسات زنده هستند، از این دسته‌اند. همچنین، در آموزش هیبریدی ارائه منابعی برای والدین که بتوانند در محیط آموزش از راه دور به یادگیرندگان کم‌تجربه و کم‌سن کمک کنند، ضروری است.

۵. از فعالیتهای تعاملی بین دو گروه حضوری و تعاملی استفاده کنید.

اجرای بازی‌ها در برنامه‌های درسی همیشه سرگرم‌کننده است. بازی‌هایی را به صورت برخط طراحی و اجرا کنید که دانش‌آموزان از راه دور و حضوری بتوانند با یکدیگر بازی کنند و سرگرم شوند. این کار در ابتدای درس موجب می‌شود بتوانید مشکلات فنی کلاس را در یادگیری هیبریدی شناسایی و قبل از شروع درس آن را برطرف کنید. یکی دیگر از راه‌های تعامل بین همه دانش‌آموزان، ایجاد انجمن (گروه) برخط و مشارکت دادن همه دانش‌آموزان کلاس در قالب یک فعالیت گروهی است. به این ترتیب می‌توانید به دانش‌آموزان احساس بودن در یک جمع یکپارچه را بدهید و از تفکیک دانش‌آموزان به صورت حضوری و از راه دور جلوگیری کنید.

راه دیگر برقراری ارتباط یادگیرندگان از راه دور و حضوری این است که امکاناتی را فراهم آورید که دانش‌آموزان حضوری نیز به جلسه برخط وارد شوند و بتوانند با چت کردن یا هم‌گروه شدن با دانش‌آموزان از راه دور، به تعامل و همکاری بپردازند. این فن که با نام «تینگ پیر شیر»^۲ شناخته می‌شود، موجب می‌شود همه دانش‌آموزان، صرف‌نظر از حضوری یا از راه دور، برای پاسخ به سؤالات و حل مسائل با یکدیگر همکاری کنند و احساس مشارکت دانش‌آموزان از راه دور به حداکثر برسد.

۶. یک دستیار آموزشی داشته باشید.

برای کسب اطمینان از اینکه آموزش‌های از راه دور خوب پیش می‌روند، کمک گرفتن از یک دستیار می‌تواند راه حل مناسبی باشد. شما می‌توانید از یک یا چند دانش‌آموز حضوری به عنوان دستیار خود استفاده کنید. وظیفه اصلی آن‌ها نظارت بر صفحه گپ (چت) و توجه به نظرات دانش‌آموزان از راه دور است تا بتوانید اطمینان حاصل کنید همه چیز به خوبی پیش می‌رود.

۷. به صورت دوره‌ای یادگیری هیبریدی را بررسی کنید.

لازم است در اواسط و پایان دوره آموزشی خود نظرسنجی‌هایی انجام دهید که به شما کمک کند محیط یادگیری بهتری برای هر دو گروه دانش‌آموزان حضوری و از راه دور طراحی کنید. می‌توانید از والدین دانش‌آموزان یا خود دانش‌آموزان نظرسنجی کنید. در هر صورت، این یک راه عالی برای پی بردن به عوامل مؤثر بر یادگیری هیبریدی است و از این راه می‌توانید نقص‌ها را رفع و نقاط قوت را تقویت کنید.

سخن پایانی این است که دنیای تعلیم و تربیت مانند همه جنبه‌های دیگر زندگی تغییرات زیادی کرده است. معلمان باید خود را به جدیدترین تغییرات در شیوه‌های یاددهی یادگیری مجهز کنند و به روز باشند تا از شایستگی لازم برای فعالیت در عصر حاضر برخوردار شوند. آن‌ها باید یاد بگیرند چگونه در این صحنه حاضر شوند و خود را با تغییرات همگام کنند. همچنین باید بپذیرند، مقاومت در برابر تغییرات بی‌فایده است و دانش‌آموزان و جامعه به مرور زمان از آن‌ها مطالباتی دارند که تنها در سایه استفاده از امکانات فناوری‌های نوین می‌توان به آن‌ها پاسخ داد. این مقاله با هدف ایجاد توانایی اولیه در معلمان برای یکی از این مطالبات یعنی درخواست برخی از دانش‌آموزان به یادگیری از راه دور، ارائه شد؛ جایی که مدرسه‌های هیبریدی شکل گرفته‌اند و به زودی در میان انواع مدرسه‌ها در آموزش و پرورش دنیا مطرح خواهند شد و لازم است معلمان مهارت کار در چنین مدرسه‌هایی را نیز داشته باشند. امید که توصیه‌های مذکور برای معلمان نواندیش راهگشا باشند.

پی‌نوشت‌ها

1. LMS
2. Think-Pair-Share (TPS) اشتراک بگزارید

منابع

1. Finegan, J. (2021) 5 Keys to Success in Hybrid Learning. From www.edutopia.org rewired 2023
2. Kotobee (2022) 10 Ways to Improve Hybrid Learning in the Classroom From <https://blog.kotobee.com> rewired 2023